

Pogovori.

Gosp. *Leo Levič*. Mislite? Prelaskavo da bi bili presojali Vaše pesmice? No! tega nam vendar ne bode hoteli očitati, da se hočemo laskati! Prav tako tudi nečemo žaliti, gotovo ne, kar smo sicer že povedali parkrat. Vaše pesmice so dobre, mične in prikupne. Upamo, da se bo katera tudi porabila v listu. Kako nekako nežna je n. pr. „Prijatelj!“ — Še bolj nam ugaja „Doma“. Tudi „Moja deva“ se bere gladko; prijetno ste opisali in pozdravljali svojo — živo domišljijo. „Pegaz in poet“ se nam zdi bolj otročja, dasi je beseda in rima čista. „Mesecu“ kajpak ste morali tudi posvetiti jedno. Pa ni nič posebnega. Le pustite ga v miru . . . ! Če mu rečete in prosite, ali ne: gledal Vas bo, kadar bo svetil gotovo „dol z neba višin“; da-li pa bo res „milo blažil in potolažil tužno, burno Vam srce“ . . . dvomimo prav resno. To je le tako pesniška igrača, ki o njej govori že neki naš pesnik, da jo rabijo tisti pevci, ki ne vedó, kaj jim je prav za prav. — Ker Vam je dala že prva ocena Vaših pesmij poguma, naj Vam je le-ta ne vzame. Izkušajte marveč v lepi obliki, v lepi besedi utelesiti zdrava čustva in tako ustvariti lepo pesem: izvestno dosežete z marljivostjo in pazljivostjo lepih uspehov. Bog daj!

Gosp. *Lj. S. v. S. P.* „Blagovolite to pesem v Dom in svet tiskati pustiti. Z spoštovanjem itd.“ . . . Da ne bode morebiti tudi oponašali nam, da smo laskavi, govorimo naravnost. Če mislite, da je to pesem, pesem, kakor jo zapoje res pesnik, ki je rojen za pesnika, pesem, ki naj bi navdušila bravca, tedaj se motite. Že smo povedali, da to še ni pesniško, ako kdo nekaj besedij z nekakimi rimami vrže na papir. Prosimo Vas prav lepo, preberite sami to svojo „pesem „Lastovica“. Postojte, lahko bi rekli, pri vsaki vrstici in pomislite: Kaj je misel celotna in posameznih vrst? „Lastovka (sic!) vesela Skakala okrog!“ Že ta lastovka Vaša se mi zdi drugačna, kakor je naša lastavka. In res: vesela „skaklja“. Kolikor smo mi opazovali v življenju te tice, zdele so se nam za „skakljanje“ precèj nerodne. Letajo, da! letajo izborno, a v skakljanju so

neokretne. In tako neokretna menda, kakor Vaša lastovka, je tudi Vaša pesem o njej. Že logika dokaj godrnja v Vaši pesmi. Dvakrat v petih kriticah ste povedali, da iz „blata gnezdo narđi“ pa še prej: „mladiče prepevat' jih hitro uči“. Kam se ji neki toliko mudi? — In to lastavičje „petje“ vendar ni tudi kdo ve kaj! Kratko in malo: Zdi se nam, ako smemo soditi po tej drobni „pesmici“, da moramo reči: Ali ste hoteli poslati nam samo nekaj quid pro quo, ali, če ste res mislili, da ste pesnik, ste za dokaz dali prav slabo pesem. To pa naj Vas ne vznemirja. Sprejemamo radovoljno vse, kar nam kdo pošlje; a povemo tudi prav od srca, kakor želimo, da bi za posameznika bilo najbolje. Brez pesmic in lovorjevega venca pesniškega je marsikdo koristil domovini in narodu: zakaj bi jima tudi Vi ne!

Gosp. *I. v. S. p. Š.* Vaše „Pesmi od ševljskega vovka“, katero ste nam že davno poslali kot „narodno blago“ — pač ne moremo porabiti. Da jo je zložil kmet, ki ni bratj ni pisati ne zna, je častno za dotičnika. Če ste pa količkaj občevali z našim ljudstvom, Vam je znano, da to ni nič posebno izrednega, ako spravi navaden človek nekaj verzov skupaj, sevó v „narodnem duhu in obliki“. Pokazali bi Vam lahko pisma, ki so pisana v verzih —, in diktiral jih je preprost mladenič ali nevešče dekle. Da bi pa zato rekli: narodno blago je — naj se tiska in tako „reši pogina“, smejati bi se morali — trezno sodeči. Torej ne jemljite nam v zlo, da dolge Vaše pesmi ne porabimo! Prosimo pa, kar smo že storili poprej večkrat, da resnično dobro narodno blago nabirate ter nam določite, ker kaže, da Vam je veselje nabirati takega gradiva, in nam je tudi, ako je moremo porabiti.

Gosp. *Ž. F.* Sonet „Od rojstva do groba“ imamo sedaj v roki. Sonet je res lepa in pripravna oblika lirske poezije, v katero pesnik izliva svoje čutenje. A beseda mora biti lahkotna in gibčna, da se prilagodi predmetu in bravcu. Če pa se mora pesnik truditi, da dobi potrebnih besedij za rimo, če neokretno sili zaradi rime misel v pesniško

spono, potem kajpak ne doseže namena lirske poezije. — Misel Vaša je res lepa —; kdo je ni že opeval, premišljujé, kako je življenje človekovo le pot po „solzni dolini“ in od rojstva do groba rosi solza stezo, po „kteri človek se do groba vleče“. Vendar ne moremo, ker ne smemo, imenovati Vašega soneta dobrega.

Ko človek rojen v solz dolino stopi,
z naglasom vekajočim svet pozdravi.
Okó v solzéh (sic!) mu plava, jok ga davi,
ko mati z ruto tesno ga oklopi itd.

Kako prisiljena je ta kitica! Kaj ne, hoteli ste reči: „z vekajočim glasom“? A po-

trebovali ste še jednega zloga, torej: „z naglasom“! Veka — v solzah plava — davi se . . . človek bi res kmalu iz zgolj sočutja sam jokal ali se celó daval, zlasti če pomisli, da je oni siromak „oklopljen z ruto tesno“! Da se kmalu „po resno zažugani postavi stiska v klopi“, da mu „sen kar na trnov pot prestopi“ — je zopet silno neokretno. Da se „prihuljen kreče in vleče — do groba“, je tudi resnično, a ob jednom poetiško grozno. — To malo smo mislili izraziti, ne da bi Vas žalili, ampak da bi vam povedali: Ako bodele tako stiskali ubogo poezijo, jo utegnete še zadaviti.

Poziv.

Nakanio sam dati štampati podpunu glasovirsku udesbu svoje pučke opere „Smiljane“, koju su moji prijatelji sa zadovoljstvom i oduševljenjem pozdravili. S toga se obraćam na sve ljubitelje hrvatske glazbe, da me podupru u uvom za moje čedne okolnosti veoma skupocijenom poduzeću. Ne pripada mi, da sám o svom djelu sudim i zato upozorujem na kritiku čuvenog franceskog strukovnjaka A. E. Vincenta, koja je kritika preštampana iz „Revue internationale de musique“ u 34. broju lanjskoga „Vienca“. Tvrdnja nje kojih domaćih kritičara, da „Smiljana“ ne stoji na „visini“ moderne glazbe, posve je opravdana i istinita, a ja se time samo dičim i ponosim. Intencija bó moja bijaše, podati svom narodu zdravu hrvatsku glazbu, pravu hrvatsku narodnu operu, čistu od svih „modernih“ zabuda. Držim, da sam sa „Smiljanom“ svomu narodu više koristio, nego da sam napisao čitavu seriju „modernih“ opera. Da je to istina, dokazom mi je okolnost, što su se za „Smiljanu“ već sada stala zanimati nje koja prva kazališta inozemstva. S tog razloga dao sam „Smiljanu“ prevesti na njemački jezik i to gospodjici Lujzi pl. Martini-jevoj, koja je u tom pogledu priznata vještakinja. „Smiljana“ će dakle izaći sa hrvatskim i njemačkim tekstom. Spomenuti moram, da sam prošle godine operu ponovno pregledao, porazdielio ju u četiri čina i pridao na koncu četvrtoga čina veliki esemble-finale. Podpuna glasovirska udesba će obsizati 39 araka u kvartformatu, te će stojati u predbrojci 5 for. Obzirom na veliki štamparski trošak ova je cijena najumjerenija, te će kasnije biti za knjizare povišena. Bit ću zadovoljan, ako pokrijem trošak; ako pak ne bi našao dosta odziva, zlo i naopako po mene. Ipak se nadam, da ne ću nastradati, te da ću naći dosta prijatelja i rodoljuba, koji će me podpomoci. Pozivam dakle sve prijatelje domaće umjetnosti, da

mi jave dopisnicom, da li su pripravní naručiti koji primjerak, da mogu bar po prilici opredieliti jakost naklade.

U Zagrebu, 18. veljače 1899.

F. S. Vilhar.

„Matica Hrvatska“ razpošilja sedaj svoj književni dar za l. 1898. Te knjige so:

1. Hoić: *Slike iz obćega zemljopisa (Rusija)*. Knjiga V. Dio prvi. Sa 97 slika i jednom zemljopisnom kartom. (Poučne knj. XXIII.) VIII. 399 str.; 2. Rabar: *Poviest najnovijega vremena od god. 1815. do god. 1878.* (Syjetske poviesti knj. XII.) 527 str.; 3. L o b m a y e r: *Čovjek i njegovo zdravlje*. VII. 190 str.; 4. Nemčić: *Isabrana djela*. Uredio i uvod napisao Milivoj Šrepel. XXXII. 464 str.; 5. Sienkiewicz: *Pripoviesti*. Preveo i uvodom popratio Ivan Gostiša. (Slavenske knjižnice knj. VI.) XLIII. 248 str.; 6. Kranjčević: *Isabrane pjesme*. (Zab. knjižn. 110—112.) 224 str.; 7. Tomić J. E.: *Zmaj od Bosne*. Pripoviest. Drugo izdanje. (Zabavna knjižn. 113—115.) 196 str.; 8. Mulabdić: *Zeleno busenje*. Pripovijest. (Zabavna knjižnica 116—118.) 224 str.; 9. Leskovar: *Sjene ljubavi*. Pripovijest. (Zab. knjižn. 119—120.) 124 str.

Založne knjige za znizano ceno udom „Matice“ so te-le:

1. Ksenofon: *Isabrani spisi*. Dio prvi (Kirupedija). Preveo i uvodom popratio Stj. Šenc. (Prievoda grčkih i rimskih klasika sv. XVI.) XIX. 255 str. (Cena za člane „Matice“ 1 for.); 2. Šrepel: *Rimska književnost i latinski jezik*. (Knjižnice za klasičnu starinu knjiga III.) VII. 147 str. Cena za člane „Matice“ 60 kri; 3. *Hrvatske narodne pjesme*. Dio prvi. Junačke pjesme (Muhamedovske). Knjiga treća. Uredio dr. Luka Marjanović. (Cena za člane 1 glđ. 50 kr.)

